Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Philosophia Aristotelica-Thomistica - Cod. Ettenheim-Münster 226

Endel, Roman
Majer, Ferdinand

[s.l.], 1731-1732

Articulus 2us

urn:nbn:de:bsz:31-120354

Visual Library

Actus [illegible]

An
Motus distinguatur realiter ab actione et passione, et an passio actio et motus subjective sint in agente an in passo?

Suppono 1o duplicem esse actionem scilicet immanentem et transeuntem. Immanens est, quae manet in subjecto a quo procedit, ut intellectio, volitio, sensatio [illegible] externae. Transiens est, quae transit in aliud subjectum et non manet in eo, a quo procedit, tales actiones sunt calefactio, generatio etc. actio immanens non est coincidens cum motu physico, quandoquidem actio transiens. Dicitur igitur in praesenti quaestio an actio distinguatur realiter a passione et motu de actione solum transeunte et coincidente motui physico quaestio, dicitur actio quod sit actus agentis ut ab hoc, passio vero actus agentis ut in hoc. Triplex sententia: una docet motum actionem et passionem realiter distingui inter se, hanc tenet Philippus a S. Trin. cum pluribus aliis, quia actionem transeuntem subjective in agente existimant. 2a contendit illa esse realiter unum et idem et sola ratione ratiocinata distingui, docent enim diversimode [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], motus namque respicit subjectum mobile qua tale, actio agens ut ab hoc, et passio patiens ut in hoc, et quo utrique diversa habitudo [illegible]. 3a sententia est [illegible] de [illegible], qui docet motum realiter distingui ab actione et passione, docet tamen passionem esse eandem entitatem realem, et utramque sola ratione distingui. N. 249

Conclusio quod omne accidens, quia est entis ens [illegible] [illegible] alicui subjecto inhaerere, unde etiam [illegible] [illegible] reale accidens subjectum aliquod habere debet, cui inhaereat. N. 250

tio ē eadē ob[ie]ctū in tēsionis et egressionis de ob[ie]ctū ingressis n[on] ē id: in quo alqd recipitr sed ꝑ[pri]ncipium dicitr, à quo alqd procedit, cum ā [...] inata
Somasttas audiens illū nō ax prorō migrare de
subto ꝑ: inhaesionis in aliud; ideo motg actio et passio
Sgm una eademq realiter entitas nisi[?] unu
alqd subtū inhaesionis tbre debet: et quod de motu
et passione, verū oēs concedunt utramq recipi
in mobili seu passo. Constat ergo primū ē circa actionē
transeuntem: in quo nimirū illa recipitur
agitr

N. 3. 51 ᵐ Dico 1ᵒ. Motus nō distinguitur realiter ab actione et
passione; ita Aristoteles lib: 3 Phisic. t: 5. Lib: 3.
explicat hic S. doctor dicens: ē manifestum ex
supra determinatis, quod actio et passio n[on] sunt duo
motus, sed unus et idem motus; hic enim quod ē
ab agente dicitr actio, et a quo ē in patiente
dicitr passio. Ratio etiam ē: una eademq entitas
pt oīa illa praestare, quod alias inata Adversarios
praestarent actio et passio Sgm 3 entitates realiter
distinctae, ergo sicut ob hanc causam in composito humano
una tantū admittitr forma[?] substantialis, quia haec pt praestare
effectum trium formarum realiter distinctarum; ita etiam hic
admittenda est una solum entitas. a. potiori. una
eademq in recto entitas vg: calefactionis quatenus
procedit ab agente ē actio ab illo seu actio, quatenus
recipitr in aqua ē actio in illo seu passio, et quatenus
constituit aquam in via et tendentia ad calorem ē
actio entis in potentia prout in potentia seu motus. Ergo una
eademq entitas pt praestare, quod iuxta Adversarios
praestarent 3 realiter distinctae entitates; sicut enim eadē
visione, qua video Petrum, Petrus videtr: ita eadē
calefactione qua ignis calefacit, aqua patitr, movetr,
et calefit.

Dico 1º. ois motus seu effus: ideo actio et passio sunt in mobili seu in passo. Probatur 1º auctoritate D. N. 257.
Stris qm D: Thomae. Philus 9: Meth t. 16 ita ait: actio
namq in aedificato simul et fit et est cum domo.
S. Doct: verò 9 Met: L: 9. inquit: qdo p actionem ptea
qstituitur alqd operatum, illa actio perficit operatum =
et n operantem, unde ē in operato, sicut actio et =
pfectio eius, n̄ ā in agente. Probatur etiam ratione. =
Actio passio et motus iuxta jam dicta sunt realiter
idem, ergo etiam sunt in eodem subiecto: atqui motus
subitur in mobili seu passo, ergo etiam actio et passio.
Ma. qstat ex qluone 3a Subsumptum probatur in illo subto
ē motus, cui tribuitur suum effectum formale nempe movere
seu motum eē, sed hunc tribuit mobili seu passo,
ergo etc.

Qfirmatur. Actio formaliter transiens, de qua nobis
sermo est, dstinguitur ab actione formaliter manente, sed
n dstingueretur, nisi actio transiens subiectaretur in passo,
ergo etc. Mi probatur. Ideo actio dicitur manens, quia
manet in agente, à quo elicitur velut intellectio in
intellectu, volitio in voluntate, sed iuxta Adversarios
etiam actio transiens maneret in agente, à quo elicitur,
ergo n dstingueretur ab actione manente.

Solvuntur objectiones.

Ob: 1º qtra 1a qluonem, ens qpletum n ē realiter idem N. 253.
cum ente incompleto, sed actio et passio sunt entia
qpleta, motus ā incompletum; actio enim et passio
sunt entia praedicamentalia, motus ā solum reductive ad praedicamenta
pertinet, ergo.
2º quae possunt realiter separari realiter dstinguuntur
sed motus realiter pōt separari à passione saltem, ergo
realiter dstinguuntur ab illa. Mi. certa, m probatur cessante
motu calefactionis adhuc remanet in aqua receptio caloris,
in qua qsistit formaliter passio: ergo etc.

3tio Si actio eet eadē cū passione et motu, sequeretur patiens ageret, et agens pateretur, quia illud patitur, cujus actus est passio, et illud agit, cujus actus est actio, atqui agentis eet passio, et actus patientis actio, ergo agens pateretur, et patiens ageret.

4to. Una et eadē entitas non potest tribuere diversos et oppositos effectus formales; sed opposita sunt haec scilicet fieret esse formaliter agens, et esse formaliter patiens ergo etc. Minor est nota nam eadē forma non potest tribuere effectum formalem albi et simul effectum formalem nigri.

5to contra 2dam conclusionem. Philosophus L. 3 de anima t. 7 q. et Div. Thomas 2o contra gentes c. 9 docent, actionem esse in eo, cujus est actus; actio autem est actus agentis ut docet eodem libro et Philosophus: ergo actio non recipitur in patiente seu passo.

6to. forma est in eo, quod denominat ac perficit, sed actio denominat ac perficit agens et quidem intrinsece, alias non constitueret peculiare praedicamentum, cujus proprium est nisi dici de subjecto, ut quantitas de quanto, et qualitas de quali etc. ergo actio est in agente.

7mo. Si actio egrederetur ab agente et reciperetur in patiente sequeretur accidens idem numero migrare de subjecto in subjectum, sed hoc est contra Philosophum, ergo etc.

8vo. In eo subjecto in quo est postea actum est etiam actio sed hoc est in agente, ergo et actio.

N. 2. 34. Respondeo ad 1mum dato ens completum non est realiter idem cum ente incompleto sub omni ratione concedo, cum ente incompleto solum sub aliqua ratione nego et sic distincta minor nego consequentiam. Licet enim motus quatenus consideratur quoad rationem fluxus, et tendentiam ad terminum sit aliquid incompletum, quatenus tamen est egressio ab agente et receptio in patiente dicitur ens completum.

Respondeo ad 2dum. concedo majorem; ad minorem, distinguo eadem actio calefactiva receptio caloris terminative, ca. formaliter nego: etc.

idest: remanet dum calefactio, sicut calor receptus in aqua, et huius unio cum illo: qua est receptio ab entis entitate non realiter indistincta.

Adeo ad 3tium n: Illa m: cuius probatio distinguo. illud patitur cuius actus est passio sub formalitate passionis C. sub formalitate actionis n. item illud agit, cuius actus est actio sub formalitate actionis C. sub formalitate passionis n. entitas, quae est actio et passio non tribuit aequalem denominationem omni principio, a quo denominatio: principium à quo egreditur ut actus ab hoc denominatur agens; illud vero in quo recipitur, ut actus in hoc denominatur patiens.

Adeo ad 4tum: o esse formaliter agens et esse formaliter patiens sicut sunt effectus formales suo modo diversi, non tamen sunt oppositi, sed potius disparati: cum neque contradictorie, neque contrarie, nec privative sibi opponantur. Adeo ad 2dum d: m si illi effectus formales nullam habent connexionem a subordinatione inter se, cum si habeant connexionem a subordinatione necessariam se n m et sic distinguo m n: c. dum enim effectus formales diversi habent connexionem inter se et subordinationem, ab eadem forma non entitate seu forma praestari possunt: sic esse formaliter patiens, et esse formaliter genitum sunt effectus formales diversi relationum generationis, et sic in pluribus aliis.

Adeo ad 5tum Resp. et d: Th: d esse illud de actione immanente, quod sicut agens et passum simul [illegible] dicto. actio est actus agentis ut in quo n. ut à quo c. actio [illegible] procedit ab agente, sed non est in ipso agente.

Adeo ad 6tum forma duplicem esse extrinsecam sicut ut visio parieti et intrinseca ut eadem visio vidmétia [illegible] non est: quod forma non ipso sit et inhaereat in eo subiecto quod denominat. hinc in forma distinguo m actio denominat agens per denominationem intrinsecam n: m extrinsecam et n: c. denominationes extrinsecae non involvunt respectum subiecti inhaesionis, ut ex ipso exemplo de visione clarum, sed solum emanationis, vel denominationis: adeoque hoc agere licet effectus formalis actionis in ipso agente denominative, ex quo tamen non sequitur passum denotari agere, quod denotatur ab actione non sub formalitate actionis, sed passionis.

R. ad 2um dm. Agitur accidens migrare de subto emanando ad aliud inhaesive c. ab subto inhaesive ad aliud subtum inhaesive n. m. esse dsta n. ne. unde etiam accidens n. pt inhaerere alteri subto ob resolutionem usque ad media, ja, bene a pt accidens ab uno subto emanare et inhaerere alteri.

R. ad 3um. dm in quo e ptea ad recipiendum, n. ad eliciendum ... n. m. ptea a recipiendi actionem in passo, qd. etm actio debet et in passo.

Articulus 3tius

unde desumatur unitas tam generica, specifica, quam numerica motus?

N. 255 Dico 1mo motus tripliciter ad qualibet esse unum genere scilicet, specie et id. genere unum sit, qui pertinent ad idem praedicamentum, qd a genere supremum, unde aliqui distant genere subalterno, n dtr absolute dici pount distincti si in genere supremo conveniant, hinc agitur ad motus eiusdem generis esse, qui ad idem praedicamentum, e contra esse diversos genere, qui ad diversa praedicamenta spectantes terminantur.

N. 256 Dico 2o quinque interveniunt, id est motus: 1mum agens sive movens a quo egreditur. 2dum mobile sive passum, in quo recipitur, 3tium est terminus a quo incipit, 4tum terminus ad quem tendit, 5tum distantia sive medium per quod transit mobile. itaque dispositio unitate generica, quaeritur, a quonam ex enumeratis principiis desumatur unitas motus tum specifica tum numerica, nec etiam quaestio procedit de unitate specie ac stricte tali, motus quippe ens incompletum n est in specie propria, sed tantum reductive in positis.

N. 257 Dico 3o Unitas specifica motus desumitur a termino ad quem, non vero a termino a quo. ita Phlus L. 5 Phicorum c. 4 et D. Th. 1a p. 2 q. 3. a. 1o ad 1mum, ubi motus non accipit speciem a termino a quo, sed a termino ad quem.